

מרבבה תורה מרבבה חיים

ביטאון "ועד קביעת עיתים לתורה" דהסידי צאנז בארה"ק

גיליון מורחב ומיוחד לרגל חג הסוכות

- "סליחה, חסרים עוד 2 שקלים מהעודף!" מנסה זאנוויל להעיר בעדינות.

- "מה אתה עושה עסק מְשֵׁתִי-שְׁקָל, כבוד הרב, לא מתאים לכם!!!"

- "אדוני" - מתחיל זאנוויל לרטון על זמנו היקר המתבזבז לויכוחי סרק - "תחזיר עכשיו את כל העודף בבקשה, עוד 2 שקלים!!!"

ארנון פותח זוג עיני עגל, ושואל בקול מיתמם:

"אני לא מבין. רק לפני שעתיים, שמה בשוק, ויתרת לי על 100 שקלים בהנחה של רגע, ירדת מ-300 שקלים ל-200 שקלים. וכאן, אתה עושה עסק מ-2 שקלים, כבוד הרב, מה קורה אתך היום???"

זאנוויל התחיל להבין עם מי יש לו עסק. הוא החזיר את רגליו לתוך המונית, והתחיל להסביר לנהגו-נשמתו בשפה ילדותית:

"תקשיב טוב 'נשמה'. אצל האתרוגים הכסף היה שייך לך, שמה הסכמתי לוותר אפילו על 100 שקל שלך, והעיקר שתקנה אצלי. אבל כאן במונית, השטר הזה של ה-20 שקל שייך לי! ואם אתה אמרת בפירוש שהנסיעה עולה רק 15 שקל, הרי שאתה חייב להחזיר לי עודף חמשה שקלים!!! זאת אומרת שהחמשה שקלים הנותרים שייכים למי? לי ולא לך!!!"

"אין לך שום זכות להחזיק אפילו בשקל נוסף שלא שייך לך. ואני לא צריך לוותר לך אפילו על חצי שקל. כי הכסף הזה שייך לי!!!"

"אז תחזיר בבקשה את כל העודף עד השקל האחרון!!!"

אנו מקבלים מהקב"ה כל בוקר "שטר" של 24 שעות, אבל לא כל השעות שייכות לנו!!! לכל יהודי יש חובה להחזיר כל יום את ה"עודף" להקב"ה.

תעשה חשבון כמה שעות מהיום יורד לצרכי העבודה, מנוחה אכילה, סידורים. אחרי הכל: כל השעות הנותרות והפנויות שייכות להקב"ה, ואתה חייב להחזיר לו את העודף.

לדוגמא, אם מתוך 24 שעות ביממה נשארות לך 3 שעות שאינם תפוסות לצרכי העבודה ועיסוקי הגוף, הרי ששעות אלו שייכות להקב"ה ויש למלא אותם בלימוד התורה, להשתתף בעוד שיעורים ולהוסיף עוד ועוד לימודים!!!

ואם, למשל, עכשיו בחול המועד יש לך 6 שעות פנויות ביום, אתה צריך להחזיר עוד יותר "עודף" להקב"ה!!! הן שייכות לו! הלא כן: "לא ניתנו מועדים לישראל אלא בשביל שיעסקו בהם בתורה!!!"

שגדולים עלי. והעיקר, כבוד הרב, שיהיה לולב לא מידי גדול, שיכנס לתא המטען של המונית... חתם ארנון את סדרת דרשותיו בסיפוק ענוג.

חושיו של זאנוויל התחדדו, דם חדש זרם בעורקיו. הלא בדיוק בשביל האנשים האלו הוא עומד כאן.

"הנה, בדיוק בשבילך שמרתי את זה, נשמה שלי, יש לך כאן לולב אֶלֶף-אֶלֶף, לא קטן מידי לא גדול מידי. גם אתרוג מרוקאי צהוב חזק שמרתי לך. והעיקר, הדסים וערבות עם בללוב ירוק וגדול, שהילדים שלך יראו מה זה אבא שמהדר במצוות"- הוסיף זאנוויל טפיחה נוספת על כתפיו של ארנון, שהרגיש כמו מי שעומד לקראת רכישת מניות בקידוחי הגז מול חופי חיפה...

"כמה כבוד הרב, כל הסיפור הזה? חמישים שקלים זה טוב?"

"מה קורה לך? חבילה מהודרת שכזאת מוכרים פה בשוק ב 300- שקלים לפחות, איך עולה בדעתך לשלם 50 שקלים, נשמה שלי, באמת!!!"

"300 שקלים?! מה אתה אומר, בכלל לא התכוונתי לזה. אתה יודע מה, ערב חג היום, אין לי זמן לויכוחים ומריבות, בוא נתפשר על 033 שקלים, מקובל עליכם?"

שני קמטים במצח ו"סגרנו!!!"

לחיצות ידיים חמות, וארבעת המינים החליפו ידיים, וכמובן שני שטרות מגוהצים של 300 שקלים הצטרפו בחדווה לערימות מצלצליו ומרשרשיו של זאנוויל.

החג יפרוס את סוכת שלומיו בעוד שעתיים. כמו כל הסוחרים, גם זאנוויל מקפל את כל חבילותיו ומתקשר למוניות 'הנשר'. 'מונית בבקשה, לשוק ארבעת המינים'.

מבט אחד שהחליפו השניים היה מספיק כדי לצייר חיוך עגול של מאה שמונים מעלות על פניו של זאנוויל ועל פניו של הנהג, כן...נחשתם נכון, ארנון! "הנשמה של זאנוויל", הוא הנהג שהגיע לאסוף אותו. "כמה עולה הנסיעה?" - שואל זאנוויל, שעה שהמונית עצרה סמוך לביתו ורגלו אחת כבר בחוץ.

"חמשה עשר שקלים!"

זאנוויל מושיט לנהג במהירות שטר של 20 ומחכה לעודף.

לתדהמתו הרבה, ארנון הנהג פותח את קופסת השקלים ושולף 3 שקלים בודדים ומחזיר כעודף.

מרבבה תבונה בפתח השער

"את העודף בבקשה!"

אלמלי אותו סיפור שהתרחש בערב חג סוכות, ספק רב אם היה אי מי שומע עליו. כזה היה ארנון, יצור עלום ואפרפר שנגזר עליו לטלטל את רמ"ח איבריו מהכא להתם על פני העולם-הזה, כדי לתקן את מה שלא עשה כאן בגלגול הקודם.

כל חייו הצטמצמו בין ארבע האמות של אותו כלי רכב, שמשום-מה הודבק לו התואר 'מונית', בו שימש בתפקיד הנהג, מה שסייע גם לו במשימה של נשיאת אריזת איבריו ממקום למקום, תוך כדי הסעתם של נוסעים מזדמנים שנאלצו להיפרד ממספר מטבעות, כפי שישית ארנון עליהם בסיום הנסיעה בקול נחרץ שאינו משתמע לשתים או שלוש פנים.

בתוך הפסיפס האנושי הרב גווני שרכן בדבקות על הדוכנים, ובין שלל הקולות וההכרזות שנשמעו ערב-חג-הסוכות בשוק המרכזי של בני ברק, נבלעה גם דמותו של ארנון יקירנו. הסיכויים שאי-מי יבחין כאן בדמותו, שווים היו לסיכויים שהוא עצמו יעמוד כאן וימסור שיעור עמוק בדיני 'לולב-בעל-שתי-תימות-שאחד-מהם-נפרד'...

כמובן חוץ מזאנוויל. סוחר האתרוגים הממולח, שכבר שנים רבות עושה את עיקר מצלצליו מלכידת אנשים כאלו כמו ארנון, אלו שבאים לשוק ארבעת המינים לגיחה קצרה לסיים כמה שיותר את כל העסק של קניית ארבעת המינים, ולהמשיך הלאה.

שעה שכולם היו עסוקים לחפש אחרי נקודה שחורה על האתרוגים ולמדוד את שילושי ההדסים, הוגיע זאנוויל את מוחו הקודח למצוא אורחים זרים שלא מוצאים ידים ורגלים בשוק ארבעת המינים. בחיוך שובה לב הוא לוקח אותם לקרן זוית, וסוגר אתם עסקה על כל החבילה במחיר השווה לשניהם...

"מה אפשר לעזור לך, אתה עושה רושם של יהודי יקר. הנה, תגיע לדוכן שלי ותקבל את הסחורה הטובה ביותר" - פתח זאנוויל את שיחתו עם ארנון, תוך כדי טפיחת שכם מטלטלת. "יתברך שמו לעד, איך ידעת להגיע אלי, יתברך שמו. אם תוכל כבוד הרב לארגן לי את כל הסט של המינים, אבל בלי הרבה פרצופים ומשחקים, כמו אלו שם שתופשים לכולם את כל המעבר. למה ערב חג עכשיו ואין לי זמן לדברים

לקט הנהגות, אמרות, וסיפורי קודש לחג הסוכות

לו: הן אנכי עני ואין כל מאומה בידי; מול ביתי דר גביר אחד, ילך נא אליו ויהיה לו מעדנים לאכלה. ויאמר לו אברהם: אנכי לא אוכל מלחמך, ולא באתי ליקח ממך מאומה, כי אנכי אברהם אביך, ובאתי ליקח לסוכתך שתראה את פני בשכר מצות סוכה שקיימת במסירות נפש וביסורים. ונעלם ממנו אחר כך.

נפשינו היתה עלולה לכלות מדביקות באלוקים...

בספר "עשר צחצחות" (מערכת ט' אות נ"ט, דף ס"ו ע"ב) הביא משמו של רבה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו ז"ע: "סיפר לי החסיד הר' וואלף מבוקין, שפעם אחת שמע בחג הסוכות בשלחן הרה"ק מצאנו שאמר בזה הלשון: "נאך דיא אללע הייליגע טעג שעבר עלינו, וואלט זיך אונז גיקענט דעס חיות אויס לאזען צום לעבעדיגען גאט, האט ער אונז געהייסן אנטלויפען אין דער סוכה אריין" עכ"ל. [=אחר שעברו עלינו הימים הקדושים היתה נפשינו עלולה לכלות מרוב דביקות באלוקים חיים, ולכך ציווה עלינו לנוס לתוך הסוכה].

אף שאין הסוכה כשירה, הרגיש שם קדושה יתירה

סיפור ידוע, מהרה"ק בעל ה"בני יששכר" ז"ע שהגיע פעם לבית יהודי פשוט ביותר, וביקש ממנו מקום שרוצה לצאת להכנות, והראה לו על איזה חדר שהיה לו בחצר ביתו, אך הרה"ק הרגיש שאינו יכול להכין עצמו שם, והתחיל לחקור את בעל הבית אודות המקום הזה, עד שסיפר שידוע שבסוכות היה אביו יוצא מביתו לשבת בבית ארעי בחוץ, וכן נוהג אף הוא שדר שם במשך שבעה ימים, ואף שלא היתה הסוכה כשירה, מכל מקום הרגיש ה"בני יששכר" שם קדושה יתירה.

עומד עם כינורו ומדמה שאין כמותו בעולם...

זכר לשמחת בית השואבה אשר היה נוהג בזמן שבת המקדש היה קיים, היה מנהג רבותינו הק', ה"דברי חיים", וכן היה מנהגו של כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע, וכן אחריו אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וכך המנהג בעוד הרבה מקומות, להרבות בשמחה בלילי חול המועד סוכות, ויש שגם בכלי זמר, וכדומה (וראה בספר "דרכי חיים": ובחול המועד שם היו גם כן 'כלי זמרים', והיו משוררים בכל לילה").

מנהג זה נהג בו הרה"ק מראפשיץ ז"ע, רבו של מרן ה"דברי חיים", וכפי הנראה משם מקור המנהג.

"מצות סוכה שכל ימי הדרתי עליה, תרצו ליטלה ממני?"...

הרה"ק רבי משה מבארדיוב ז"ע היה זהיר מאד במצות סוכה והיה ידוע כמהדר מאד בקישוט הסוכה לשם ולתפארת. בהקשר לכך מסופר בספר "דברי ברוך", כי לעת זקנותו נסע רבי משה בכל שנה לקארלסבאד בימי הקיץ, ותמיד הביא עמו משם נויי סוכה עבור סוכתו. הסוכה היתה גדולה ומופלאה, מוסקת היטב להגן מפני הצינה. גם בשנה האחרונה, כשנחלה בשיתוק, לא שינה ממנהגו והביא עמו הרבה נוי סוכה משם כדרכו בקודש. כששאלוהו למה הטריח עצמו עכשיו להביא עמו נוי סוכה, ענה: "זקיני מצאנו, אף כשהיה זקן וחלוש, הטריח עצמו בשביל מצות צדקה, בכדי להשיא יתומה, וכאשר שאלוהו למה מטריח עצמו במצב כזה לילך בעצמו לאסוף כסף, השיב, כי הנה נא זקנתי, ובמה אבוא לעולם העליון, קיין תורה, קיין עבודה, דאס ביסעלע צדקה וגמ"ח שיש לי, תרצו ליטול ממני, ואף אני אומר, במה אלך לעולם העליון, קיין תורה קיין עבודה, רק המצות סוכה שכל ימי הדרתי עליה, תרצו ליטלה ממני?"... כשהסתלק אחר כך רבי משה בחול המועד סוכות, אמר הגה"צ רבי שמואל אהרן מיללער זצ"ל, אבד"ק לאבאווע, שמהסיפור האמור, הבין שישתלק בסוכות.

במשך כל ימות השנה השקיע רבי משה את מעיניו ורעיונותיו איך לשפר ולפיפות את סוכתו המפוארת, וכשהיה מוצא צייר אומן היה מצוה עליו לצייר עבור סוכתו ציור נאה. כשנפגש פעם עם ש"ב הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ז"ע, אמר לו, שהיות ושמע שבנו בן ציון [הוא כ"ק האדמו"ר מהר"ב מבאבוב זצוק"ל] הוא אומן יד וצייר נפלא, הוא מבקשו שיצייר ציור עבור סוכתו כדי לפאר אותה.

התגלות אברהם אבינו

בשמו של הרה"ק רבי אברהם שלום מסטרופקוב ז"ע מובא, שהיה מספר תמיד מה ששמע מאביו הקדוש משינאווא ז"ע: בכפר אחד היה איש עני פשוט מאד ורק היה ירא ה'. בערב סוכות היה נצרך לו סכך על הסוכה ולרש אין כל מאומה לקנות סכך. הלך הוא ואשתו היערה ותלש מן האילנות ענפים לסכך, ובאשר כבר נטו צללי ערב וחשש לבל יחלל יום טוב, תלש בפיו ובשיניו את הענפים, ועשה לו חבורות ופצעים בפיו ובשפתיו.

ממעשה זה נעשה רעש גדול בשמים ויצא הפסק למעלה, שאברהם אבינו ע"ה ילך אל סוכתו ויראה את פניו. כן עשה אברהם אבינו ובא אל סוכתו, וכאשר ראה העני איש אחד עומד בסוכתו, חשב שהוא עני ורוצה לאכול סעודת יום טוב, ויאמר

ה"נוי סוכה" של רבה"ק מצאנו...

היה לו לזקני הקדוש מצאנו חסיד אחד שלו היה נתון שמונה מאות ראנ"ש לצורך נוי סוכה, והלה היה קונה בזה ששה בויגע"ן פאפ"ר [גליונות נייר צבועים], והוריק את תוכנם של כמה ביצים, ומגליונות הנייר וקליפי הביצים היה עושה כעין ציפורי קיר שמילאו את רוב הקיר בסוכה, וממוותר המעות היה החסיד הלז מתפרנס בכל השנה ואף השיא מכסף זה את צאצאיו, וזה היה הנוי סוכה של זקה"ק. ואמר זקה"ק: "יש צדיקים המפזרים ממון הרבה עבור נוי סוכה, וב"ה אני עיטרת את הסוכה שלי בצדקה".

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע מוצאי יום הכיפורים תשל"ח)

'סוכות ממש' מחוץ למחנה כדי לשבת על התורה והעבודה...

נראה לבאר כוונת המ"ד סוכות ממש עשו להם, היינו סוכות מחוץ למחנה שם יכלו לשבת על התורה ועל העבודה בשלום ובשקט, ועי"ז זכו למדריגות עליונות ולקבלת התורה. וזאת לפנים בישראל כפי שזכיתי עוד להכיר הרבה אברכים שישבו בביהמ"ד כמה ימים רצופים או משבת לשבת מבלי ללכת הביתה, ובביהמ"ד היה מקום זירתם שם אכלו סעודתם הדלה, וכשעייפות תקפה אותם שכבו על ספסלי דבי מדרשא לישון מיעוט שינה, ובאופן זה נתגדלו ונתרבו מאורי גדולי ישראל. וראיתי בסיגוט כסא שהיה מיוחד לכסא של אליהו הנביא בברית מילה, אשר ברוחבו היה מקום ישיבה לב' אנשים, ועליה היה שוכב הרה"ח המפורסם ר' יוסף ליב כהנא זצ"ל במשך ל"ה שנים רצופות. ועל דרך זה הסוכה רומזת לאהל, ותיבת אהל מצינו בתורה כמ"פ על אהלה של תורה, ולרמז בא שעיקר לימודו של אדם יהיה באהל מיוחד.

לא יכל להפרד מן הסוכה...

ביום שמיני עצרת האחרון לימי חלדו של מרן הדברי חיים בצאתו מן הסוכה בכה עד מאוד ונשק הדפנות והסכך, וכך עברה שעה ולא יכל להפרד עצמו מן הסוכה, ואמר מרן הדברי חיים אח"כ בעמדו בפתח הסוכה: "ה"אמרי אש" ג"כ לא היה יכול להפרד בסוכות האחרון מן הסוכה ואמר מובטחני שהדפנות וכל עץ מן הסכך יעידו על שקיימתי ב"ה מצות סוכה כהלכתה". וגם אני אומר כן על עצמי אמר הדברי חיים, ואח"כ הלך מן הסוכה ונכנס לביתו.

(אלף כתב"ח"א אות ש"מ)

'אנשי סוכות'...

בספר שער יששכר (מאמר סוכת שלם אות ט"ז) מביא הרה"ק ממנוקאטש ז"ע: "ידוע מה שסיפר הרה"ק מהרצ"ה הכהן מרימנוב ז"ע, מחסידים הראשונים שהיו דבוקים כל כך באהבת מצות סוכה והרגישו נועם אור קדושת אהבתה, עד כי באהבתה ישגו שנשבעו שלא יצאו מהסוכה לעולם, ונשבעו בנדר על דעת רבים שאין לו הפרה, וכאשר הגיע ימי החורף והקורנורא, אז מן השמים בא ענן ולקחם למדינות החמים כדי שלא יסתכנו בצער הקור בחורף בהיותם בסוכה, וקראום העולם אותו ואת משפחתו אחריו בשם 'אנשי סוכות' על שם נס זה, ושגור בפי חסידים ויראי אלוקים אנשי אמת ששמעו מפה קדשו זה בכל שנה ושנה".

בבית המדרש באותו לילה, עם כל זה קם מכסאו כשאורייתא מרתחא ביה, ודפק ארבע פעמים על השלחן הטהור, עד שכמה דברים נפלו הימנה ארצה, ואמר: "אצלנו בצאנז משהו חוץ לסוכה הוא כמשהו חמץ בפסח", רבינו התיישב על מקומו, ופנה ושוב אלי ואמר: כעת זה כבר לאחר מעשה, אך זכור זאת לעתיד!...

(ספר הליכות חיים - דברים דומים סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: "כד הוינא טליא, כבר שית, ירדתי במדריגות הבית באחד מימי חג הסוכות ואכלתי ענבים, ופגש בי כ"ק אדמו"ר ז"ע, וגער בי: "היתכן, חוץ לסוכה!...", והיה נראה מצעקתו כאילו עברתי עבירה חמורה ביותר... וזה חדר לעצמותי עד היום הזה, אף שהייתי אז ילד קטן").

כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע סיפר פעם בהקשר זה: כי מרן הדברי חיים ז"ע היה קורא לרבו ה"עטרת צבי" רבי' ואילו לרבו הרה"ק מראפשיץ קרא רק 'הרב', ובהסכמה שכתב מרן הדברי חיים על ספר "תולדות אדם" להרה"ק מאוליינוב ז"ע, כותב, וזה לשונו הק' שם: "זוכרתי אני את ברית אהבה בינו ובין אדמו"ר הרב הצדיק הקדוש חו"פ אבד"ק ראפשיץ ז"ע וכו', וגם אדמו"ר הרב הגדול וכו' רבינו צבי הירש מזיזטשטוב ז"ע". וסיפר, כי פעם אירע שעמד הוא וריעו הרה"ק מקאמינקא ז"ע בסוכת רבם הק' מראפשיץ ז"ע, וקרא להם באמרו: "יודעים אתם כשהכנר עומד עם כינורו, ומנגנע עם מקלו אילך ואילך, ומדמה בעצמו שאין כמותו בעולם. ולאחר כמה רגעים שוב אמר להם: כשהשואב מים הולך על כתפו עם שני הדליים ומזמר לעצמו, מדמה שאין כמותו. לאחר מכן שאל אותם: האם יודעים הם את כוונתו?... נענו ואמרו שלש פירושים. אך הרה"ק מראפשיץ ז"ע ביטל את דבריהם ואמר, לא, אין זה כוונתי. עד שבפעם הרביעית אמר אכן זה כוונתי, אך יש עוד כוונה בזה. והתחיל לומר פירושים על זה עד מאה פירושים, ואמר אחר כך מרן הדברי חיים, כי עד ארבע וחמש פירושים עוד הבנתי כוונתו, אך לאחר מכן לא הבנתי כלום, והפטיר ואמר: נו, וכי יכולני לקרותו רבי'!?"

אותם: האם יודעים הם את כוונתו?... נענו ואמרו שלש פירושים. אך הרה"ק מראפשיץ ז"ע ביטל את דבריהם ואמר, לא, אין זה כוונתי. עד שבפעם הרביעית אמר אכן זה כוונתי, אך יש עוד כוונה בזה. והתחיל לומר פירושים על זה עד מאה פירושים, ואמר אחר כך מרן הדברי חיים, כי עד ארבע וחמש פירושים עוד הבנתי כוונתו, אך לאחר מכן לא הבנתי כלום, והפטיר ואמר: נו, וכי יכולני לקרותו רבי'!?"

(בטאון "צאנז")

"בצאנז, משהו חוץ לסוכה הוא כמשהו חמץ בפסח"

הרה"ח ר' נפתלי גוטמן ז"ל מבני ברק סיפר פעם: "היה זה בשנת תשי"ח, השנה הראשונה לשהייתו של רבינו ז"ע בקרית צאנז בירח האיתנים, כשבניית ביתו נאוה קודש טרם נסתיימה, וע"כ בא רבינו לכל סעודות החג אל ביתו של הרה"ג רבי ישראל ארי' זלמנוביץ זצ"ל, וכך גם לסעודת היום דהושענא רבה, שהיתה כבר ממש לעת ערב, והיות והסוכה היתה צרה מלהכיל, נדחקתי אני עם כמה מאנ"ש לחלון שהיה פתוח אל הסוכה, כשרק ראשונו בסוכה וגופנו מחוץ לסוכה, וכך התבוננו בעבודת הקודש. רבינו בירך על משקה, ולאחר שטעם עבר הגביע מיד אל יד וכך הגיע אל ידינו, כשבתחתיתו אך מעט מזעיר, ובקושי הרטבנו שפתותינו, רבינו שם לבו לכך, ופנה אלינו בתמיהה, היתכן, חוץ לסוכה!! ואנכי העזתי ועניתי: לא היה כאן אף לא משהו. כ"ק מרן ז"ע, אף שלא הרגיש בטוב, ואף לא נכנס להקפות

קהלה קדושה קרית צאנז

לא ניתנו מועדים לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה

הננו להודיע בשער בת רבים לקהל הקדוש שוחרי התורה, **כי יתקיימו בעזה ש"ת שיעורים בהלכה ובאגדה, בימי חוה"מ סוכות ע"י הרבנים הגאונים והמפורסמים בבית מדרשינו "אהל נחמיה", בשעה 13:00 בצהריים**

ביום שלישי א' דחווה"מ סוכות

רבי יצחק אהרן ישראל שליט"א
דומ"ץ דקהילתנו הק באשדוד
מצות סוכה בדרכים ובנסיעות

ביום רביעי ב' דחווה"מ סוכות

כ"ק האדמו"ר מדזיקוב שליט"א
אב"ד לעניני ממונות גבעת זאב
בהלכה ואגדה

ביום חמישי ג' דחווה"מ סוכות

רבי אברהם יפה שליזינגר שליט"א
אב"ד ג'נאבה ורב דקהילת בצל החכמה ירושלים
בהלכה ואגדה

ביום שישי ד' דחווה"מ סוכות

רבי אפרים פישל גריץ שליט"א
משגיח בישיבתנו הק'
שמחת תורה בהלכה ואגדה

בברכת "מועדים לשמחה ואין שמחה אלא תורה"

פגא'א

שי קונה עולמו בשעה אדת

כי לא לעסוק במלאכה הוקבעו ימי חוה"מ כי אם לשמוח לפני ה' להתקבץ במדרשות ולשמוע נועם אמרי ספר הל' חג בחג... (ספר החינוך)

ועד קביעת עיתים לתורה

קריית צאנז

נשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הדרים

להיות 'ש"ס' אנד'!

באופן הלימוד ובמידת המחויבות אליו לאורך זמן.

'קנין ש"ס' עובדת עם שיטה מאוד פשוטה ומאוד חכמה. לומדים כל יום דף אחד חדש, לפי סדר הלימוד של 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי. כל יום דף אחד... רק אחד. במקביל חוזרים גם על הדפים של הימים הקודמים, ושל המסכתות הקודמות, את חלקם בחזרה יסודית ואחרים בחזרה מהירה שמטרתה לשמר את הנלמד בזיכרון. לאחר מכן מתחלפות המסכתות, אלו שכבר למדנו באופן יסודי נלמדות עתה באופן מהיר יותר, ואלו שפחות השקענו בחזרה עליהן עד כה, מקבלות עכשיו את הדגש. קיימות שיטות שונות של חלוקת החזרה, וכל אחד בוחר לעצמו את האופן המתאים לו, אך הצד השווה שבכל השיטות, ושמשותף לכל המשתתפים בתוכנית הוא המחויבות היומיומית, כשמאמר חז"ל 'אם תעזבני יום, יומיים אעזבך' מקבל משנה תוקף.

סדר המבחנים ב'דרשו' גם הוא מסודר מאוד: אחת לחודש עורכים את המבחן הרגיל של כל נבחני 'הדף היומי' ב'דרשו'. פעם בארבעה חודשים מתקיים מבחן מסכם על 120 דף, ופעם בחצי שנה מתקיים מבחן על כל דפי הש"ס שנלמדו מאז תחילת המחזור ועד כה. המבחן הראשון הוא על כ-180 דף, הבא אחריו על כ-360 דפי גמרא, והמבחן הקרוב שיערך בעז"ה מיד לאחר 'בין הזמנים' של חודש תשרי הבעל"ט, יתפרש על 2,200 דפים.

זה נשמע בלתי אפשרי, אנחנו יודעים. דווקא בגלל זה החלטנו להביא לכאן שיחה עם אחד מלומדי 'קנין ש"ס', והוא יספר לנו על הדרך האישית שלו, על התקוות, החששות והשיטות שפיתח בעצמו או שלמד מחבריו כדי להצליח ולעמוד במשימה הכבירה שנטל על עצמו.

אחת השאיפות המרכזיות בחייו של כל יהודי שומר תורה ומצוות היא לדעת את הש"ס. כל אחד מאתנו, חושב על זה לפעמים, מדמיין את עצמו שוקד על התורה לילות כימים, דף אחר דף, מסכת אחת ועוד אחת, עד שהוא זוכה לסיים את הש"ס כולו, ואף לזכור כל דף, כל עמוד, כל דיבור המתחיל ברש"י ובתוס'. חלום!

אבל כדרכם של חלומות, גם מהחלום הזה אנחנו מתעוררים עד מהרה, וכמו כל החלומות האחרים, גם הוא מתפוגג לו ונשלח לאחסון ממושך אי שם יחד עם שאיפות רבות אחרות שנטועות בנו, ולעולם לא נגשים אותן.

לדעת את הש"ס, אנחנו אומרים לעצמנו, זה עניין של גאוניים מופלגים או שקדנים באופן קיצוני. אנשים שבאמת נוטשים את כל הדברים האחרים בחיים, ומקדישים את כל כולם אך ורק לנושא הזה. אחרת, איך אפשר לזכור כ-2,800 דפי גמרא על בורים? זה לא בשבילנו...

ככה זה אצל כולם.

נכון?

אז זהו, שלא.

בתוכנית 'קנין ש"ס' של 'דרשו' נבחנו, שימו לב, מאות אברכים! מאות אברכים שבהשקעה של מספר שעות ביום, אצל חלקם אפילו פחות מכך, הופכים להיות 'ש"ס יודן' - 'יהודים של ש"ס'.

וכשאנחנו מדברים על 'אברכים', אנחנו לא מתכוונים לגאוניים שרמת המשכל שלהם היא בקצה העליון של הסקאלה. מדובר באברכים עם כישרונות סבירים ורגילים, חלקם מוכשרים יותר וחלקם מוכשרים פחות. המפתח להצלחה אינו טמון בכישורים השכליים, אלא בעיקר

לדעת ש"ס בשעהיים והציני...

כבר בתחילת השיחה עם הרה"ג מיכאל א. מחשובי לומדי כולל 'מורשה ודעת' בבני ברק, הבנו שהוא אומר את דברו במלוא התום והפשטות. זה לא בשמים, לדעת את הש"ס...

נכון, זה לא כל כך קל, אך עם תכנון נכון והעיקר עם עקביות בלי פשרות כל אחד יכול!

איך עושים את זה?

תכנית הלימוד שלי הוא בעצם כמסגרת "חבורת ש"ס" הידועה. מדי יום בשעות הבוקר אני מקדיש שעתיים ומחצה המוקדשים לזה. בתחילה אני לומד את ה'דף היומי', וכן עובר שוב על הדף של אתמול באופן יסודי. עד כאן זה מאוד פשוט, כל יום לומדים את הדף של היום וחוזרים על הדף של אתמול. לאחר מכן אני לומד ברוגע ובהבנה את הדף של השבוע שעבר. אם היום יום רביעי, אני חוזר על הדף שלמדו שבוע שעבר ביום רביעי.

עכשיו אני מתחיל עם דפים מתקופות קדומות יותר. קודם כל דף מלפני חודש, אם היום י"ח

יש לו קצת זמן נוסף, חוזר גם על מסכתות ישנות.

איך מצליחים ללמוד כל כך מהר?

בפעם הראשונה, אני אכן רק קולט את העניין וסדר הסוגיה, למחרת אחר שהתקדמתי בעוד דף ואני כבר בפעם השניה אז אני מבין טוב יותר את הדף ומבחין גם בקטעים החסרים בהירות, כשבפעם השלישית אז אני באמת מרגיש ש'למדתי ואני יודע' את הדף. כשלוה מוסיף הרבה, הרקע המקדים של תשעה דפי הגמרא קדימה!

איך הכל התחיל?

היה זה בתחילת מחזור ה'דף היומי', הנוכחי מעמדי 'סיום והתחלת הש"ס' הבעירו אש בקרבי, התמונות המרגשות של נבחני קניין ש"ס שזכו לסיים, ללמוד ובעיקר לדעת, את כל הש"ס יחד עם כבוד התורה כשהובאו בשירה וריקודים לכבודה של תורה למעמד הגדול ב'יד אליהו' לא נתנו לי מנוח, הרגשתי שגם אני חייב לדעת את הש"ס.

ואז התחלת?

לא בדיוק.

באלול, אני אלמד עכשיו את הדף של י"ח באב, ולאחר מכן את הדף של לפני ארבעה חודשים, כלומר מ"ח אייר.

נשאר לי עוד דף אחד לחזור עליו, הדף שנלמד לפני שנה, ב"ח אלול תשע"ז, ועל אף שכבר עברה שנה, אני זוכר אותו די טוב, כי למדתי אותו וחזרתי עליו חמש פעמים עד כה: 1. ביום שבו למדו אותו בדף היומי, 2. יום למחרת, 3. שבוע לאחר מכן, 4. אחרי חודש, 5. אחרי ארבעה חודשים וכעת אני חוזר עליו בפעם השישית! אבל זה לא רק הדף ב"ח אלול תשע"ז, אלא גם מ"ח אלול תשע"ו, ותשע"ה וכן אחורה עד לשנה הראשונה של המחזור הנוכחי של 'הדף היומי'.

בעצם למדתי היום ששה דפי גמרא, שמתוכם אחד חדש ועוד חמישה 'ישנים'.

כמובן שאפשר לחזור פעמים נוספות, ורבים מהאברכים אכן עושים את זה, במיוחד לפני המבחן החודשי חוזרים על הדפים מהחודש האחרון, לפני המבחן המסכם עוברים על הדפים מארבעת החודשים האחרונים, ולפני 'קנין ש"ס', עוברים קודם כל על הדפים מהחצי שנה האחרונה, וכמו כן, מי

בהתחלה חששתי מאוד. מה? ללמוד חמש דף ליום, (כיום הוא כבר לומד עשר. כל שנה מתווסף עוד דף לחזרה השנתית!) אך זאת ידעתי שבלי תכנית מסודרת של לימוד וחזרה, אין לי סיכוי **לדעת** את הש"ס. אז החלטתי, נתחיל בקטן, נעשה את התכנית בעמוד ליום. אך, למעשה חשבת, שני דפים ליום, של היום ושל אתמול זה לא נורא. אחר כבר נראה מה לעשות. ואז הגיע היום התשיעי?

• מה קרה ביום התשיעי?

ביום התשיעי מתחילים בעוד חזרה. כל הלילה התלבטתי במיטה, מה אני עושה מחר, יורד לחצי-היינו עמוד ליום, ואז יש לי ללמוד כל יום רגוע, דף וחצי או שאני מתעקש ולומד כל יום שלש

שיבתי בעיון, כך שאין לי הזמן לזה. אך ברוך השם הלימוד העקבי והמתוכנן, כשכל דף נלמד ומשונן כסדר מוכיח את עצמו.

• מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין? אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

זה לא בשמים... הוא מתחייך וחוזר שוב בקול שקט ועוצמתי. ובוודאי אישי מוסיף, אישית לא חלמתי לעולם שאצליח לעמוד בכזה תכנית, אך ברוך השם הלימוד בתוכנית מסודרת יחד עם המבחנים החודשיים/רבעוניים/הדו-שנתיים כל אלו עומדים כדברון תמידי מחייב ומזכה להמשיך ולהמשיך עדי נזכה ללמוד ולדעת את הש"ס כולו.

התפרסם ב'לקראת שבת מלכתא' ומובא כאן באדיבותם וברשותם

דפים. בסייעתא דשמיא המשכתי והתקדמתי, כך גם המשכתי במעבר וההוספה בחזרה החודשית ואחר בחזרה של הלימוד מלפני ארבעה חודשים עד שנכנסתי לסדר הרגיל של כל החזרות כולל החזרה השנתית.

• שתיים וחצי מספיקים לאתגר כזה גדול-לדעת את הש"ס? מה אתה עושה לפני המבחן הדו-שנתי הגדול בו אתם נבחנים מתחילת המחזור היינו כבר אלפיים דף ויותר?

אגיד את האמת, הלוואי והיה לי זמן לחזור על זה עוד ועוד, אין גבול להבנה ואין סוף לידיעת הש"ס. אך ברוך השם במשך היום אני לומד בכלל במסלול הלכה כשבעבר למדתי במסגרת לימוד

הצעיר מנכדו זכיתי לסייעו בגרוני להנעים השר. והפעיר בי מאד לנגן לפניו הנענועים של זקני ה'קול אריה', כי נפש עגמה מאד להתבסס ממיטב נגינותיו. אך הייתי מסרב באומרי כי לבי כל עמי להנעים זמירות אלה בימות החול".

עדיין היה קשה לנכד השווה בניכר לפתוח את ליבו בנעימת הנענועים של זקני הגדול, והחסיד הציג בפניו את נכסיו וסיפר לו שבברכתו של ה'קול אריה' הוא התעשר עושר רב והוא מוכן להעניק לו כל הון שבעולם ובלבד שיזכה לשמוע מפיו את נעימות ועריבות נגיגו של ה'קול אריה'. בחשש קל הביע בפניו הנכד הצעיר, שאם הוא היה יכול להעניק לו סכום מכוּבד של אלף כתרים אותם יוכל לשלוח לזוגתו הצעירה וילדיו הרעבים ואף להותיר לעצמו לרכישת מעט צידה, הדבר יועיל לו מאד. האמת הוא לא חשב שיקבל מהחסיד ולו מחצית מהסכום: "אבל הוא השיבני כי מוכן הוא בשמחה רבה לתת לי הסך תכף. הוא הוציא מכיסו אלף כתרים ונתנם לי, רק ביקש מאתי שגם זאת אעשה לו מקודם לסעוד אצלו... אחר ברכת המזון, כי שב רוחי בקרבי, עניתי ואמרתי נוסח הנענועים של זקני הקדוש ובעל הבית ישב על הספסל וכרה אוזן לשמוע בחרדת קודש הניגון ועיניו זלגו דמעות מרוב ההתלהבות. גם בני ביתו עמדו בזווית אחת ומחו דמעות עיניהם, עד שמרוב ההתעוררות נאלצתי לכלות את הניגון..."

באנו אלא כנוגעים קלות בהיכל נעימת ניגוניהם של הצדיקים בעת עבודת הנענועים בסיפור אחד ומיוחד.

..

בין כתביו של הגאון רבי מנחם ישעיה הכהן שוורץ זצ"ל, נכדו הישיר של הגה"ק בעל 'קול אריה' זי"ע (מגדולי צדיקי דורו אשר הסתופף בדביקות בצל קדשו של רביה"ק מרן ה'דברי חיים' זי"ע), אנו מוצאים תיאור ציורי על קורותיו בימי אברכותו המוקדמים, כשגויס בעל כורחו לצבא האוסטרי. התיאור מלמד אותנו על חסידיו ותלמידיו של ה'קול אריה' שכספו בכל לב אל ניגון הנענועים של רבם ותמורת שמיעתו היו מוכנים גם להוזיל מכיסם. הרי התיאור:

"אחרי שעות העבודה (-עבודת הצבא) התהלכתי ברחובות העיר ווינה לחפור לי אוכל, כי לא התגעלתי בפת המלך. גם הייתי מצר ודואג על אשתי ובני שנשארו בלי משען לחם ר"ל". בהמשך הוא מספר שפגש בו יהודי מאנשי שלומו של זקני ה'קול אריה' שלא הרפה ממנו עד שנטלו אל ביתו וניחמו שלא יתייאש כי עוד מעט קט תשוך חמת המציק והוא יוכל לשוב לביתו. "הזכירני מזמן המאושר בהלו נר זקני הקדוש על ראשו, מנעימות ועריבות הוד קולו בעמדו לפני התיבה לשפוך צקון לחשו ושגם אנכי

ניגון הנענועים - תמורת אלף כתרים!

אם אצל כל יהודי שרוח החסידות מפעמת בקרבו, מקודשת היא שעת הנענועים ומיוחדת, אפופת התלהבות ודומה לכניסה האישית לבית קדשי הקדשים של הנפש ההומה אל בוראה. על אחת כמה וכמה אצל גדולי, מאורי וצדיקי החסידות שבכל דור ודור. אצל הצדיקים מקבלים הנענועים פנים חדשות ומהווים צינור ישיר לשמי ערבות, כזה המשפיע ישועות רפואות ופועל נשגבות בעולמות העליונים.

וכמו הכהנים בעבודתם הקדושה לפני ה', שהיו מלווים בקול צלילי נגינתם של הלויים הקדושים שהוסיפו בכלי שיר ונגן נופך מקודש למשרתים לפני ריבון העולמים; כך הצדיקים הקדושים ניגשו אל עבודת הנענועים מלווים בנעימות קדושים, ניגונים מובחרים ונוסחאות מעוררות לב. רבים הם הניגונים ורבים עוד יותר טעמיהם ורמזיהם ואנו לא

<<המשך מ'פנינים נפלאים'

ומזכה את הרבים, וכמו התגרים שבודאי אין מצוה מיוחדת בעשיית סחורה בתפילין ומזוזות. ועיין מגן גבורים שם שנתקשו בזה דכיון שכתבת התפילין ומכירתן אינו גוף המצוה רק שבזה הוא מכין למצוה מהיכי תיתי לומר דיפטר עי"ז ממצוה גופיה וכו' עי"ש. וצריך עיון מה שכתב במשנה ברורה (בה"ל שם) שיש מצוה בגוף הכתיבה כדכתיב וכתבתם עי"ש, ולא ידעתי המקור לזה, ובפרט דהמחבר ערבינהו ותניניהו בהדי התגרים, שבודאי ליכא בהו מצוה מיוחדת וצ"ע.

ועכ"פ יש לומר שפיר גם בנוגע לעשיית סוכה, שלמד הארחות חיים מציצית ומזוזה, באמת אין מצוה כלל בעשייתה, וכדברי החת"ס. ומה שנקט הארחות חיים בלשונו "שאינן העשיה 'גמר' המצוה" יש להעמיס בכונתו דאף שגמר העשיה, מ"מ עדיין אין בזה מצוה, דאין בעשיה משום מצוה.

עיקר המצוה אינו העשייה אלא שישב בסוכה

ובאמת יעויין בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סימן יא) שכתב ג"כ שאין מצוה בעשיית הסוכה, והגם שכתב שהכתוב וחג הסוכות 'תעשה' קאי על העשייה ודלא כמ"ש החת"ס, מכל מקום כתב ד"עיקר מצותן אינו העשייה, אלא שהמילה תהיה חתומה בבשרו, וכן ישיבתו בסוכה" עי"ש.

ונראה ביסוד דבריו, דס"ל דמצוה הנמשכת אי אפשר לחלקה לשנים, העשיה לחוד וקיום המצוה לחוד, אלא דעיקר המצוה הוא שישב בסוכה ושהמילה תהיה חתומה בבשרו.

ולכן הגם שבודאי יש להשתדל שיהיה לו סוכה לקיים בה מצות ישיבה בסוכה, מ"מ בעצם העשייה אין שום מצוה, אלא רק הכשר והכנה למצוה גרידא. (עפ"י שו"ת דברי יציב או"ח סימן ריז [בסיום התשובה הוסיף כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע: "הרבה יש להאריך בזה, אלא שאין הפנאי מסכים לע"ע מחמת רוב טרדותי ומחמת חולשת כוחי ויסורי, וז"א לי להאריך ולפלפל כראוי, וכתבתי רק כדי לברר מקחו של אותו צדיק הגה"ק החת"ס זי"ע"])

נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה

אמנם בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' נט) כתב להוכיח מלשון המשנה שבועות (כ"ט) - "נשבע לבטל את המצוה שלא לעשות סוכה", הרי מבואר להדיא שיש מצוה בעצם העשיה, עי"ש.

אך לענ"ד להעמיד דברי החת"ס, דיש לומר דמייירי בענין שאינו יכול לצאת בסוכת חבירו ועומד להתבטל לגמרי ממצות סוכה, שבכה"ג יש עליו חיוב בעשיית סוכה מחמת חובת השתדלותו לקיים מצות ישיבה בסוכה.

שוב ראיתי בהון עשיר שבועות (פ"ג מ"ח), שצינו ג"כ באבנ"ז שם, שכתב וזה לשונו: "נשבע לבטל המצוה שלא לעשות סוכה, פי' שלא לעשות מצות סוכה דהיינו ישיבתה, דהא אין מצוה תלויה בעשייתה אלא בישיבתה דכתיב בסכת תשב". הרי שפירש שכוונת המשנה היא כלפי המצוה של הישיבה בסוכה, ולא כלפי עשייתה כלל, ואם כן אין שום ראייה משם.

וְהַנְגְּלוֹת לָנוּ וְלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם

| מאמר מיוחד לחול המועד |

מאז ומתמיד

אהב יענק'ל בן העשר להסתובב ולטייל עם אביו, כשבדרך הילוכו היו פיאותיו הנאים מתבדרות להן ברוח, תוך כדי שהאוויר הנקי למשעי, מביא את אביו שיח' להתרפות במקצת מעמל יומו וממרוץ החיים, כך שזה היה הזמן איכות' שלו ובשילו, והעיקר שלו אישית.

בזמנים שכאלו היה נהנה כל פעם מחדש לשאול את שאלותיו המבריקות והמחכימות, עכ"פ לדעת אביו, שבזמנים אחרים לא היו זוכות למענה מחמת אי אוזן קשובה במספיק, אם בימי החול מחמת הטרדות וכדו' אם ביום השבת כשאר ילדי הבית הקטנים היו דורשים או מוצצים לדעתו את לשד ה'צומי' שאביו מסוגל לתת.

כך או כך היה זה יום בהיר עת יצאו יענק'ל ומשה חיים- אביו, כבר הבין לכנון, את החיוניות לבן בכורו בטוילים ושיחות מסוג אלו.

וכך כאבא מסור, הפתיע אותו ביום בהיר אחד אוי' יענק'לה בוא, "הקדשתי היום במיוחד זמן לטיול..."

את העליזות שנסה יענק'ל כילד 'גדול' להצניע, לא הצליח. כיוון שכל אבריו ועצמותיו אמרו ורעדו ש'זה היום' לו קווה וציפה, מהפתעה למתנה, נשקו את המזווה ויצאו לדרכם.

בקושי התחילו את הסיור, כשיענק'ל בשיא התלהבותו מספר ומברבר את כל המעשה אשר התרחשבין כותלי הת'ת, מה שהמנהל הבחין והמלמד אמר...

איי' איי' כלב... קול נביחות כלב נשמעו מרחוק...

יענק'ל ה'גדול' התקטן לו ברגע אחד, בכמה שנים בהתכרבלו ובהצטנפו אצל כנפי אביו מפחד...

אוי' יענק'ל, נזף בו אביו, אין מה לפחד... אתה כבר גדול... לא רואים אותו בכלל... נראה לי שהוא ברחוב המקביל בחצר הסגור...

בקיצור כל התירוצים היפים וכל מיני התחבולות להרגיע את הבן, לא הועילו כלום, חוץ מהוצאת האב משלוותו... בהברקה של רגע, של איך לא קלט את זה עד עכשיו, ניסה משה חיים ליכנס ללב הילד, אה אתה מפחד? שאלו ברכות...

אה, לא, אה, כן. כן. ענה/צווה יענק'ל בשחרור נפשי מלווה בפחד...

"תדע לך יענק'ל" תוך שהוא משווה לאמירה 'טון ידעני', "יש כלל ידוע: 'כלב נובח- לא נושך' אתה

מבין, תוך שהוא מסתכל לו בפנים במבט גדול של מ'בין, "כלב נובח" כמו ששמענו מקודם מרחוק "לא נושך".

"באמת-כך", תחקר יענק'ל תוך שהוא מייחל ומקווה לתשובה הוודאית שתרגיע אותו סופית, "כן, כן". השיב משה חיים, שמבחינתו כבר סיכם את המקרה בהצלחה.

וכך מצא עצמו יענק'ל בחזרה מספר את כל העלילה הסוערת' שאירעה בת"ת ועל מה שהמלמד אמר...

בעיקול הרחוב...

מול עיניהם הנדהמות והנהלות יחד התרומם לו כלב ענק גדול מימדים, קול נביחותיו כאילו החריש את הרחוב, לפני שמשה חיים הספיק לצבוט באפו האם זה חלום... או... והאם זה רק כלב או אולי זה בעצם... שברח מהספארי...

איי' איי'... הזדעק משה חיים בקול לא לו, תוך שהוא מרים במהירות הבזק אל-על את שלושים שנותיו

פלוס, עם עשר שנות ילדו ומניפו לגובה, תוך כדי צעידה מהירה ורועדת מלווה בהצצות חפוזות לכל עבר, אשר במהרה נהפכה לריצה, של סך... קמ"ש.

כש- שפתותיו מלמלות קטעי ושברי פרקי תהילים הצילה נפשי מיד כלב... ובמחשבתו מבטיח בהן צדקו לתת תיכף ומיד עם נס ההצלה סכום הגון כצדקה ל'מרכז'...

הודו להשם כי טוב במרחק שני רחובות בתוך חדר מדרגות סגור וטחוב, כשהרגיש סוף כל סוף, שהגיע למנוחה ולנחלה, הרשה משה חיים לפרוק את מטען חיי בניו יקירו, ו... לנשום. בן מהיר שכל, ובעל מידות היה יענק'ל מיודעינו, כך שכל הדרך שנשרכו, או נשרך לייטר דיוק, הבייתה, לא שאל כלום רק התלווה בשקט, כבן מכבד אביו בשעת...

בבית. אחר טעימה קלה ושתייה קרה, לא התאפק יענק'ל עוד, תוך שהוא ניגש אל אביו.

"אבא" למה? למה נבהלת?

הכלב נבח חזק, הייתי כבר כל כך בטוח ורגוע, כיוון שידעתי כבר את הכלל הידוע, שסיפרת לי קודם: "כלב נובח- לא נושך" כמעט נגשתי ללסוף... ו'פתאום...' תוך שדמעות הטראומה ממירוץ ה...

משתחררות לאיטן וזולגות מעיניו על פניו... אז אבא, למה נבהלת? סיים יענק'ל בפנים מסוקרנות... "כן, כן". קלט חיש קל, משה חיים את ה'ברוך' אליו הכניס את בנו יקירו, שמהיום שוב יפחד מכלבים...

תוך שחוזר לתפקיד ה'אבא' החזק הגיבור וה... מחנך, באמרו: "כן, כן, כמו שאמרתי לך, ובאמת אכן כדאי מאוד שתזכור את זה לתמיד, כלל ידוע: "כלב נובח- לא נושך" כשהוא נושם לעצמו בהקלה, כמסכם עוד אירוע בהצלחה.

"נכון, נכון". הסכים יענק'ל בשנית מכל הלב. "רק, אבא, אז, למה נבהלת?"

"לא ידעתי, אם גם הכלב יודע את ה'כלל'"

סיפור זה סיפר לי אחד מחשובי המחנכים באמרו: "ישנם הורים אשר כל מגמתם והשקעתם בחיים זהו אכן באמת בניהם יקירהם, עליהם הם שופכים מעות כדמעות, דואגים בעבורם ומשתדלים בעבורם בכל עת ובכל שעה, עושים כל אשר ביכולתם להאהיב על בנם את לימוד תורתנו הק', בכל הדרכים וההשתדליות, מבררים בעדינות בכל הזדמנות אצל בנם האם הם מרוצים אצל מג"ש פלוני או אצל מלמד אלמוני, כשהם עומדים על גבם ומדברנים אותם להשיקע יותר ויותר בלימודם. בקיצור הורים מסורים ויקרים.

אך, וכאן מגיע ה'אך' מגיעים ימי 'חול המועד- ימי בין הזמנים, הילדים והבחורים מסתובבים יותר בין הרגליים- בבית, רואים ונושמים את האוויר, שואפים בקרבם את הווי הבית, עד כאן, הכל טוב ויפה, סועדים בצוותא חדא סעודות החג, מקבלים יותר חמימיות והווי משפחתי, אבל...

אב מסור זה, היגע כל השנה בין כותלי בית המדרש בלימוד התורה, או עוסק לפרנסתו רוב שעות היום, ואף על פי כן, בלילה אחר ארוחת הערב, לא מוותר על קביעותו לתורה כמלוא נימה וקורע עצמו מהבית ללכת לקביעותו. בדיוק, בימים הללו בו הילדים יושבים בבית, רואים ורושמים (בלבם), כ'דוגמא אישית' הלכה למעשה-את המעשה אשר יעשו בפועל, בהמשך החיים בביתם שלהם...

דווקא אז, האב בחסות ה'חופש- חג' מרשה לעצמו ל...

ברור כשמש חתם המחנך הנכבד את דבריו, ש-מדה טובה מרובה, וכאשר הבנים רואים את הורים הולכים בדרך השם, ואפ' בימי חוה"מ העמוסים בביקורים ובמצוות שמחת החג, הם לא מוותרים על השיעור/החברותא, בוודאי ובוודאי בעזהש"ית יצעדו ילדיהם בדרכיהם הטובים, אמן. יחי ההבדל!...

מנחות דף מב.

• אם יש מצוה בעשיית הסוכה •

שאינן העשייה 'גמרא' המצוה

בימים שבין כסא לחמשה עשר, בהם עסקו עמך ישראל בבניית ועשיית הסוכות, יזכו מן השמים את רבבות אלפי ישראל לומדי הדף היומי לעסוק בסוגיא העוסקת בענין זה, המדייקת מהברייתא ששינוי בה - 'העושה סוכה לעצמו, אומר: 'ברוך אתה השם אלקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה', בא לישב בה, אומר: 'ברוך אתה השם אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה', ואילו 'לעשות סוכה' לא מברך.

לעומת כן ידועים דברי הירושלמי בברכות (הובא בתוס' סוכה מו. ד"ה העושה) 'עשאה לעצמו מברך לעשות סוכה, עשאה לאחר מברך לעשות סוכה' [לשמון]. אך להלכה נקטינן כש"ס דילן, כמבואר בטור שו"ע (סי' תרמא סעיף א ובט"ז שם ובלבוש ופמ"ג). וכ"כ בארחות חיים (הל' סוכה אות לט) בשם הר"י מקורבל. אכן בטעם הדבר שאין לברך על עשיית הסוכה הביא הארחות חיים (שם) בשם הר"ם נ"ע - דלכך "אין לומר 'על עשיית', לפי שאין העשייה 'גמרא' המצוה כי אם האכילה והשיבה, וראיה ממנחות פרק התכלת שמע לההוא גברא דקמברך על עשיית ציצית אמר מאי ציצי דקא שמענא הכא, כלומר שהעשייה אינה גמרא המצוה כי אם העיטוף,

לך' ודרשו חז"ל בסוכה (ט א) לחובר, ולמסקנת הגמ' למעט גזולה, הנה פשוטות משמעות הכתוב קאי על היו"ט, ולא על עשיית הסוכה, והוי רק דרשה בעלמא. דהרי בשיבתו בסוכה אינו מקיים מצות 'תעשה' לך רק מצות בסוכות 'תשב', אלא דכיון דסו"ס לא שייך כל כך לשון 'עשייה' על היו"ט, לכן דרשו מפסוק 'תעשה לך' גם על עשיית הסוכה. ויש לומר דשיעור הכתוב כך הוא - וחג יהיה בזמן אשר סוכות תעשה לך. וכיון שאין העשייה מגוף המצוה, שפיר דמי לבנות הסוכה ע"י נשים.

על כל פנים מבואר מדברי החת"ס בדעת הר"מ שאין שום מצוה בעשיית הסוכה, ולכא' קשה עליו מדברי הארחות חיים שהביא בשם הר"מ שרק אין בה 'גמרא' מצוה.

אם יש מצוה בכתיבת סו"ס

אך באמת בגוף דברי הארחות חיים, הנה הגע בעצמך לגבי ציצית שהביא סמוכין משם, הרי להלכה נקטינן דאין מצוה בקשירת הציצית כלל. וכן במזוזה לא אישתמיט חד מהפוסקים לומר שיש מצוה בכתיבתה, ועיין בדעת קדושים (סימן רפח סעיף ז) בכתיבת מזוזה כתיב לשון יחיד וכו', ומ"מ ההלכה פשוטה לקנות מזוזה שלא נכתבה ע"י שליחות וכו' (ועיין מ"ש בספר מזוזות מלכים לאלוף נעורי הגה"צ דומ"צ דקליינווארדיין בהל"מ סק"ב ובהג"ה שלום ואמת שם). וכן בנוסח הברכה 'לקבוע מזוזה' לא תקנו לברך 'על מצות מזוזה' לכלול גם את הכתיבה, והיינו משום דאה"נ אין מצוה כלל בכתיבה.

ומה שכתוב בשו"ע (או"ח סימן לח סעיף ח) "כותבי תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכו' פטורים מהנחת תפילין כל היום", אין זה משום שיש מצוה בכתיבה, אלא שדינו כעוסק במצוה

<<< המשך בעמ' ה

וזה הכלל כל מקום שאין העשייה 'גמרא' המצוה, כגון מזוזה כשמניחה בפתח, אין לו לברך על העשייה עכ"ל. משמע מדבריו שבאמת יש מצוה בעשיית הסוכה, אלא שאינה 'גמרא' המצוה, ואין מברכין אלא רק כשמקיים עיקרה וגמרה של המצוה.

חג הסוכות 'תעשה' - על היו"ט או על הסוכה

ולכאורה קשה מכאן על מה שכתב בשו"ת חת"ס (יו"ד סו"ס רעא) שהעתיק מה שרשם על גליון טור או"ח שלו (סימן יז) לענין עשיית ציצית שהחמיר מהר"ם שלא לעשותה ע"י נשים, וכתב על זה הבית יוסף דהיינו רק לכתחילה, שהרי בסוכה מצונו שסוכת גנב"ך כשרה, והשיב על כך החת"ס "דמ"ע של ציצית אינו אלא להטיל בו ציצית כשילבשנו, וא"כ המצוה על כל אחד שיעשה הוא או שלוחו, ואשה דפטורה אינה נעשית שליח להוציא המחוייב בדבר, משא"כ סוכה דכתיב בסוכות 'תשב' ואין העשייה המצוה, והא דכתיב חג הסוכות 'תעשה', העשייה קאי אהחג ולא אהסוכה, ולא נעלמו דברי הש"ס תעשה לך לשם חובר, מ"מ לא משמע פשיטא דקרא דקאי אסוכה כמו בציצית, ע"כ נשים פסולות". ואמנם קיצר החת"ס מאוד כדרכו בקודש, וכוונתו נראה, דבציצית אין החיוב ללבוש בגד של ד' כנפות כדי להטיל בה ציצית, אלא שאם רוצה ללבוש בגד של ד' כנפות מחוייב בציצית, ומה שנאמר לשון עשייה - 'ועש' להם ציצית על כנפי בגדיהם וגו' (במדבר טו לח), גדילים 'תעשה' לך על ארבע כנפות כסותך וגו' (דברים כב יב), על כרחך דקאי על קשירת הציצית שהוא מגוף המצוה, וכשלוש ומתעטף בציצית מתקיים גם המצוה דקשירה, וכיון שאשה פטורה א"א לה להיות שליח להוציא המחוייב בדבר בקשירתה.

משא"כ בסוכה סובר החת"ס שאין מצוה כלל בעשיית הסוכה, דמה שנאמר וחג הסוכות 'תעשה

ככלי שמלאכתו לאיסור.

ב. בס' תקי"ח בבה"ל סעי' ג' ד"ה לקח עץ הביא הבה"ל מפמ"ג לגבי שפוד שצולין עליו בשר שדינו ככלי שמלאכתו לאיסור כיון שעשוי לצלות עליו, ואף שביו"ט מותר לצלות מ"מ דינו כשמל"א אך בראשונים בסוגיא מבואר שדינו ככלי שמלאכתו להיות, ע' רשב"א ומאירי ביצה כ"ח.

ג. בס' תק"א בשועה"ר סעי' י"ח כתב להדיא לגבי נרות שמותר לטלטלם ביו"ט ככלי שמלאכתו להיות (וע"ע פמ"ג מ"ז סו"ס תק"א) ולדינא לכא' יש מקום להקל לגבי נרות וקדרות שדינם ככלי שמלאכתו להיות. ולהנ"ל, לדעת רוב הפוסקים כיון שמותר להשתמש בהם ביו"ט בטל מיני שם מקצה.

ד. בגיליון הקודם כתבתי לגבי גפרורים ביו"ט שהם מוקצים ביו"ט ככלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלן רק לצורך גופם, כגון להשתמש בהם לצורך הדלקת נרות ע"י העברת אש או לצורך מקומם כגון שהניחם אחר ההדלקה על השולחן והוא צריך למקום שהגפרורים מונחים שם אבל שלא לצורך גו"מ אסור לטלטלם (ובמקום חשש סכנה שילדים יחשקו בהם מותר לטלטלם) ואף שמוותר להעביר אש ע"י גפרור ביו"ט מ"מ דינו כשמל"א ומשום דכל כלי שיש לו שני שימושים שמוש היתר ושמוש איסור כגון קדרה שמיועד לבישול וגם לאיחסון המאכלים אזלינן בתר רוב ועיקר שמושו ולכן קדרה הוא כשמל"א כיון שעיקרו לאיסור,

<<< המשך מ'שונה הלכות

שאלה עיונית

שאלה: קדרות, נרות, גפרורים ביו"ט דינם ככלי שמלאכתן לאיסור או שמלאכתן להיות?

תשובה: לגבי טלטול נרות ביו"ט שלא לצורך הדלקתם, אלא כגון שהניחו נרות על שולחן או על השיש וכו' באופן שאינו צריך למקומם, ומ"מ רוצה לטלטלם כדי לסדר את הבית, וה"ה לגבי טלטול קדרות ביו"ט שלא לצורך השימוש בהם, יש לדון אם ביו"ט דינם ככלי שמלאכתו להיות ומותר לטלטלם, שהרי מותר להשתמש בהם, וממילא ביו"ט בטיל מינה שם מוקצה או דילמא גם ביו"ט אף שמוותר להשתמש בהם מ"מ לא בטיל מיניה שם מוקצה, אלא שמוותר להשתמש בהן לצורך אוכל נפש, ומצינו בזה לכא' כמה סתירות בהלכה:

א. לגבי כלי קבורה ביו"ט שני שמוותר לקבור ביו"ט וכתב מג"א סי' תקכ"ו ס"ק י"ד משמיה דהרמב"ן שמוותר להחזיר לביתו כלי הקבורה ביו"ט לאחר הקבורה, והטעם שמוותר להחזירם, א. משום שדינם ככלי שמלאכתם להיות שהרי מותר לקבור ביו"ט, ב. אף אי נימא שדינם ככלי שמלאכתו לאיסור, מ"מ מותר להחזירם כדי שלא ימנעו לפעם אחרת ולא ירצו לקבור מחשש שמא יגנבו כלי הקבורה, ולכא' הספק הנ"ל הם ב' הצדדים של הרמב"ן, שלצד א', דין הנ"ל ככלי שמלאכתו להיות. ולצד ב', דינם

וה"ה לגבי גפרורים כיון שעיקר מטרת הגפרור הוא להוציא אש חדשה שאסור ביו"ט אף שמשמשים בו גם לצורך הבערת אש מ"מ עיקר מלאכתו לאיסור, ולכן כתבתי שדינו כשמל"א.

ואחר העיין נ"ל שדינם ככלי שמלאכתו להיות, וזה עפ"י המבואר באחרונים שכלי שמלאכתו לאיסור שעדיין לא השתמשו בו דינו ככלי שמלאכתו להיות, ומשום דהזמנא לאו מילתא, ומה שהכלי מיועד ומיוחד למלאכת איסור אינו מוקצה עד שישתמש בו פעם אחת למלאכת איסור, ומבואר דין זה בא"ר ופמ"ג (סי' רע"ט וסי' י"ג ובה"ל שם) לגבי מנורה ופמוטות שכ"ז שלא השתמשו בו דינם ככלי שמלאכתו להיות, וי"א שאם הכלי ראוי לשמוש היתר כגון קדרה חדשה שלא השתמשו בו הזמנה לאו מילתא ומשא"כ פמוטות שאינו ראוי לשום מלאכת היתר הזמנה מילתא והוא מוקצה גם קודם שהשתמשו בו, ובשבת שב' השימושין של הגפרור הוא לאיסור הגפרורים הם כשמל"א גם קודם שנשתמשו בו, ומשא"כ ביו"ט שיש לגפרור שמוש היתר אינו מוקצה עד שישתמשו בו לאיסור, ועפ"י יש להורות במה שנשאלתי לגבי נתינת מתנה ביו"ט צפוי לקופסת גפרורים מכסף, ולהנ"ל כ"ז שלא השתמשו בציפוי כבסיס לקופסת גפרורים פשוט שאינו מוקצה ומותר לתתו במתנה ביו"ט, ומצד איסור נתינת מתנה אם ישתמש בזה ביו"ט יש להקל.

שונה הלכות

מאת הדומ"ץ
הרה"ג ר' מרדכי חיים אריה לוינשטיין שליט"א

סדר הנענועים עם הד' מינים

א. עיקר מצות נטילת לולב הוא עצם אחיזת הד' מינים בתוך ידו לרגע קט ובזה יצא ידי חובתו מן התורה, ומדברנן צריך שינענע הד' מינים בשעת נטילתם, ויא שאחר תקנת חז"ל לא יצא יד"ח מן התורה אם נטל ולא נענע, ויא שמן התורה יצא יד"ח, ורק מדברנן לא יצא יד"ח, ויא שיצא יד"ח גם מדברנן אלא שלא קיים מצות נענועים (עי' מג"א סי' תרנ"א ס"ק כ"ב ופמ"ג שם וביכורי"י ס"ק מ') ונחלקו הראשונים בגדר הנענוע, וכמה פעמים צריך לנענע ואפרט עיקר השיטות בזה וההלכה למעשה.

ב. מבואר בגמ' סוכה ל"ז שמלבד נטילת הלולב בידו צריך גם להוליך ולהביא הד' מינים לדי' רוחות השמים למי שארבע רוחות שלו ומעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו וכן מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות ומעלה ומוריד לעצור טללים רעים, ומבואר בראשונים כוונת הגמ' שצריך לעשות הולכה והבאה לכל צד (טור סי' תרנ"א) והראשונים הביאו עוד מלשון הירושלמי (פ"ג ה"ח) "צריך לנענע על כל דבר ודבר ג' פעמים" ונחלקו הראשונים בכוונת הירושלמי.

ג. ויא הכוונה שמלבד הנענועים דהיינו הולכה והבאה לששה רוחות צריך שיכסס עלי הלולב בכל הולכה והבאה, וצריך שיעשה ג' כסוסים בכל הולכה ובכל הבאה, ונמצא שלכל צד ששה כסוסים, שהם ביחד ל"ו כסוסים (רמב"ם פ"ז הל' י') ונחלקו הפוסקים בדעת הרמב"ם ויא שצריך לעשות הכסוס תוך כדי הולכה והבאה דווקא (ט"ו סק"י ומ"ב סקמ"ד), ויא שיעשה הכסוסים אחר ההולכה כשידו פשוטה, וכן

בהבאה יעשה הכסוסין לאחר שיקרב הלולב לגופו (עי' פ"מ מ"ז ס"ק י"א).

ד. ויא שא"צ לכסס אלא כוונת הירושלמי שאחר שעשה הולכה כשידו פשוטה יעשה ג' תנועות קטנות של הולכה והבאה כשידו פשוטה, וכן לאחר ההבאה כשקירב הד' מינים לגופו יעשה ג' תנועות קטנות של הולכה והבאה, ולפי"ז יוצא שלכל צד י"ב תנועות קטנות של הולכה והבאה שהם ביחד ע"ב הולכות והבאות קטנות (עי' ט"ו סק"י בשם הרא"ש והטור).

ה. ויא שאין כוונת הירושלמי לחדש דין חדש של תנועות קטנות או שצריך לכסס העלים אלא כוונת הירושלמי שצריך לעשות בכל צד ג' הולכות וג' הבאות דהיינו שיפשוט ידו ג' פעמים לכל צד ויחזור ויקרב הלולב לצד גופו ג' פעמים, ונמצא ביחד ל"ו הולכות והבאות.

ו. ולסיכום: יש ג' דיעות עיקריות בראשונים בסדר הנענועים, לדעה א' צריך להוליך ולהביא פעם אחת לכל רוח וצריך שיכסס העליון, לדעה ב' מוליך ומביא פעם אחת אלא שצריך שיעשה ג' הולכות והבאות קטנות, וגם לשיטה זו א"צ להוליך ולהביא רק פעם אחת, וגם א"צ לכסס העליון, לדעה ג' צריך שיוליך ויביא ג' פעמים לכל רוח, ובזה יוצא ידי חובת נענוע.

ז. למעשה, דעת המחבר בסעי' ט' כשיטה הב' שצריך להוליך ולהביא הלולב פעם אחת וכדי לצאת ידי חובת נענוע יעשה ג' הולכות והבאות קטנות, וא"צ כסוס העליון, וכמו"כ א"צ להוליך ולהביא הבאות והולכות גדולות ג' פעמים.

ח. ודעת הרמ"א לחשוש לב' השיטות, דהיינו שצריך גם כסוס ג' פעמים בכל צד בהולכה ובהבאה, אלא שלדעת הרמב"ם א"צ רק הולכה והבאה אחת

וג' כסוסין בכל צד והרמ"א חשש גם לדיעה הג' שצריך ג' הולכות והבאות גדולות (וא"צ ג' הולכות והבאות קטנות כדעת המחבר), ולפי"ז א"צ לכסס העליון ג' פעמים לכל צד רק בהולכה והבאה ראשונה, כדעת הרמב"ם, וכן אנו נוהגין כדעת רמ"א (מ"ב שם ושעה"צ ס"ק נ"ח וביכורי"י ס"ק ל"ג).

ט. דעת הט"ז לחשוש לג' השיטות ולפי"ז צריך לעשות ג' הולכות והבאות, ובנוסף יעשה ג' הולכות והבאות קטנות בכל הולכה והבאה גדולה, וכן יכסס העליון כשמוליך ומביא פעם ראשונה לכל צד, אמנם המ"ב בשעה"צ ס"ק נ"ח כתב שא"צ לחשוש לשיטת הט"ז.

י. עיקר חובת הנענוע הוא בשעת ההלל כמבואר בגמ' (סוכה לו, א) והראשונים הוכיחו שצריך לנענע גם בשעת הברכה, וכן פסק המחבר (תרנ"א סעי' א').

יא. כשעושה הבאה דהיינו שמקרב הלולב לגופו יקרבנו נגד החזה (מג"א עפ"י האר"י).

יב. פשוט שכל הנ"ל הוא רק לכתחילה, ובדיעבד בכל אופן שינענע יצא ידי חובתו, ויא שאם נטל לולב ולא נענע א"צ לחזור ולנענע (מג"א ס"ק כ"ב).

יג. הדרך הנכון שבשעת הנענוע יעמוד במקומו ופניו למזרח וכך יתקן ידו לכל הרוחות, ולא כאותן שהופכין פניהם לכל צד.

יד. שכח לברך בשעת נטילה יברך בשעת הנענועים ואף שכבר יצא יד"ח מן התורה, מ"מ לאחר תקנת חז"ל נחשב כאילו עומד עדיין באמצע קיום המצוה, ויא שיכול לברך גם בשעת ההקפות שעושין בעת אמירת ההושענות, שזה נחשב כעוסק עדיין בקיום המצוה (עי' ביכורי יעקב).

המשך בעמ' 2 <<<

מרבח בהידודא

שאלות לחידודא בהלכות השכירות - מאת הדומ"ץ הרה"ג ר' מרדכי חיים אריה לוינשטיין שליט"א

תשובה לשאלה מפר' כי-תבא

השאלה: וילון/סדין התלוי בסוכה, ומתנענע ברוח מעל ראשו, האם מותר לאכול ולישון בסוכה?

התשובה: עי' דע"ת לגבי לופט באלאן (רעיון כדור אוויר) שמאהיל ע"ג הסוכה דהסוכה כשרה עפ"י המשנה דאהלות פ"ח דספינה השטה ע"פ המים וטלית המנופפת אינו מביא את הטומאה אפ"ל כשהוא עומדת דלא מיקרי אהל אפ"ל בשעה שהיא עומדת, כיון שהרוח יכולה להעיק את הטלית, ולכן אפ"ל כשהיא עומדת במקומה אינו מביא את הטומאה, ועפ"ז כתב הדע"ת לגבי נידונו שהסוכה כשרה דכל אהל שאינו מביא את הטומאה אינו פוסל הסוכה, והוסיף הדע"ת דאם קשר את הבלון הנ"ל במקום אחד אף שהוא עדיין מעופף פסול הסוכה, וזה עפ"י המשנה הנ"ל שאם קשר את הספינה או הניח אבן על הטלית מביא את הטומאה וה"ה שפוסלת את הסוכה דהא בהא תליא, ולפי"ז יש להחמיר גם בנ"ד כיון שהסדין קשור במקום אחד אף שמתעופף ע"י הרוח או ע"י מאוורר וכו', יש להחמיר שלא לישון תחת המקום שהסדין מגיע לשם.

אמנם אחר העיון יש מקילים בזה ומפרשים כוונת המשנה שקשר את הטלית מבד' צדדי הטלית ואמצעיתו של הטלית נתרומם קצת ע"י הרוח ויש תחתיו חלל טפה, וע"ז אמרה המשנה שאם קשר את הטלית מבד' צדדיו מביא את הטומאה, אך באופן שקשר רק מצד אחד של הבגד אינו נחשב לאהל להביא את הטומאה, ולפי"ז יש להקל בנ"ד (עי' פ"י המשניות לרמב"ם וברע"ב שם ותוס' סוכה י"ג ד"ה ירוקות, וספר סדרי טהרות להגה"ק מראדזין פ"ח משנה ט"ו, וחזו"א אהלות סי' י"א סק"א), ועפ"ז לכא"ו יש להקל גם בתלית מאוורר בסוכה אפ"ל באופן שאם נאמר לבוד להחמיר יש בכל הכנפיים יחד יותר מג' טפחים.

העלון הוקדש לעילוי נשמת

הגלמודות אשר חיו במס"ב כיהודיות ברוסיה ולא השאירו זש"ק
הצדקנית מרת **סאשא לאה** בת **חנניה הכהן** ע"ה נלב"ע כ' כסלו תש"ע
והצדקנית מרת **שרה** בת **חנניה הכהן** ע"ה נלב"ע כ"ו אדר תשע"ח

תנצב"ה

גיליון זה נדבת

ידידנו הנכבד מאור נעלה
הרה"ג **עלי יוסף אפרים הכהן** כץ שליט"א
קריית צאנז, נתניה
לרגל השמחה במעונו
שמחת הולדת הבן ני"ו
בשטומ"צ ובמז"ט
יה"ד שיזכה לראות מכל יו"ח דורות שירים
ומבורכים מתוך רוב נחת דקדושה

גיליון זה נדבת

ידידנו הנכבד מאור נעלה
מוה"ר **יעקב אייכל** הי"ד
קריית צאנז, נתניה
לרגל השמחה במעונו
שמחת הולדת הבת תחי'
בשטומ"צ ובמז"ט
יה"ד שיזכה לראות מכל יו"ח דורות שירים
ומבורכים מתוך רוב נחת דקדושה